

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Гбур З.В.

*кандидат наук з державного управління, докторант,
Національна академія державного управління
при Президентіві України*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Для сучасного розуміння безпеки неприйнятний статичний підхід [1], який передбачає широкий погляд на безпеку, яка охоплює не лише воєнні, а й економічні, політичні аспекти, питання демократизації й стабільності в окремих державах, формування дружніх міжнародних стосунків. Йдеться також про колективну здатність протистояти новим загрозам, зокрема розповсюдженню зброї масового знищення, міжнародному тероризму, організованій злочинності, нелегальній міграції, масштабним екологічним лихам. У комплексі взаємопов'язаних елементів безпеки дедалі більшу роль відіграє її економічна складова, яка в ядерному світі стала стрижнем міжнародної та національної стабільності. Виник феномен глобальних фінансових і економічних систем.

Горбулін В. П. говорить про те, що «війни митні і торговельні прийшли на зміну «гарячим» та «холодним» війнам». У цьому контексті автор пропонує розуміти економічну безпеку як сталість прийнятних для міжнародного співтовариства або для окремої країни умов економічного розвитку [4].

Аванесова Н. Е зазначає, що економічна безпека стає одним з найважливіших компонентів міжнародної, регіональної та національної безпеки, а Європейський Союз починає відігравати провідну роль у забезпеченні стабільності та безпеки європейського континенту. Процес розбудови і реформування ЄС необхідно розглядати не тільки як розширення кордонів «спільного ринку», а й як чинник створення нової європейської архітектури безпеки, яка має комплексний та взаємопов'язаний характер і різні виміри – економічний, воєнний, політичний. Але незважаючи на те, що Європейський Союз є одним зі світових економічних і політичних центрів, він може не мати далекосяжних зовнішньополітичних інтересів у сфері безпеки [1].

Аналіз вітчизняних та зарубіжних досліджень підтверджує актуальність забезпечення економічної безпеки та дозволяє на цій основі запропонувати власне визначення «економічної безпеки» як системи ефективного використання наявних ресурсів та можливостей ринку, яка включає в себе комплекс заходів та методів захисту від можливого суб'єктивного та об'єктивного впливу загроз для сталого та прогресивного розвитку держави, підприємств у поточному та довгостроковому періоді.

Доволі важливим аспектом забезпечення економічної безпеки для успішної євроінтеграції та забезпечення успішного функціонування українських

підприємств є забезпечення економічної безпеки підприємства, яке виступає складовою національної безпеки країни. Це можливе, якщо воно має фінансову стабільність та незалежність, високу ліквідність своїх активів, технологічну незалежність та забезпечення високого технічного потенціалу, високу ефективність управління, оптимальну та ефективну організаційну структуру управління підприємством, високий рівень кваліфікації персоналу та його інтелектуальний потенціал, екологічну безпеку, правовий захист усіх аспектів компанії тощо [5].

Бондаревська О. М. пропонує розглядати економічну безпеку як взаємозалежну систему її різних рівнів – глобального, міжнародного, національного, регіонального, рівня окремо взятої господарської структури, особи [3]:

1. Глобальний рівень – сукупність заходів, спрямованих на забезпечення сталого світового економічного розвитку, метою якого є досягнення максимальної безпеки та високого рівня життя для кожної особистості незалежно від нації або національності.

2. Наднаціональний (міжнародний) рівень – стан світової економіки, за якого забезпечуються взаємовигідне співробітництво країн у вирішенні національних і глобальних проблем людства, вільний вибір і здійснення ними незалежної стратегії соціально-економічного розвитку за активної участі в міжнародному поділі праці. Міжнародна економічна безпека забезпечується за допомогою створеної світовим співтовариством системи міжнародних економічних організацій – МВФ, МБРР, ВТО тощо. При цьому важливу роль у вирішенні проблем економічної безпеки відіграють партнерські угоди про вільний рух капіталів, товарів та послуг, облік взаємних економічних інтересів, відмова від силового тиску, рівноправні відносини з менш розвинутими країнами

3. Макроекономічний рівень (економічна безпека країни) – сукупність умов і чинників, які забезпечують незалежність національної економіки, її стабільність і стійкість, здатність до розвитку. У процесі інтернаціоналізації виробництва, включення національної економіки у світове господарство економічна безпека країни взаємопов'язана з міжнародною економічною безпекою.

4. Регіональний рівень – здатність регіональної влади забезпечити конкурентоспроможність, стабільність, стійкість економіки території, органічно інтегрованої в економіку країни.

5. Мікроекономічний рівень (економічна безпека підприємства) – стан найбільш ефективного використання його ресурсів для запобігання загрозам і забезпечення стабільного функціонування.

6. Особистісний рівень – стан життєдіяльності людини, за якого забезпечується правовий та економічний захист життєвих інтересів, дотримання конституційних прав та обов'язків.

Беззуб І. [2] зазначає, що для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС. Як невід'ємна частина Європи Україна

орієнтується на діючу в провідних європейських країнах модель соціально-економічного розвитку.

Політичні переваги інтеграції України у ЄС пов'язані зі створенням надійних механізмів політичної стабільності, демократії та безпеки. Тож зі слів науковця, можна зробити висновок про те, що Європейська інтеграція не лише не загрожуватиме економічній безпеці України, а й сприятиме підвищенню її надійності та забезпеченню всіх її складових постійному зміцненню [2].

На сьогодні в Україні проходить третій етап Європейської інтеграції (з вересня 2014 р. по теперішній час), який обумовлений початком широкомасштабної адаптації українського законодавства до норм ЄС та необхідністю підвищення ефективності діяльності інститутів громадянського суспільства з метою моніторингу виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [4]. А тому Євроінтеграція України має вкрай важливе значення для формування ефективного мега- економічного простору стабілізаційної європейської економіки. Захист вибору стратегічного напрямку співпраці на мега- рівні за умов формування нової суспільно-економічної структури Європи, формування соціально орієнтованої ринкової економіки потребує кардинальних змін до концепції формування підходів до формування напрямків забезпечення економічної безпеки України так і Євросоюзу на визначених рівнях.

Отже, пріоритетами України у сфері економічної безпеки має стати створення відповідних правових, економічних, соціальних та інших умов, спрямованих на покращення грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової, інвестиційної політики. Уряд України повинен зосередити увагу на внутрішніх реформах, створенні в Україні рівня життя, економіки та політики, які максимально наближені до європейських. Тільки тоді можливо впровадити ефективні механізми, спрямовані на нейтралізацію, мінімізацію впливу та усунення явищ та чинників, що призводять до створення зовнішніх та внутрішніх загроз фінансової безпеки держави. У поєднанні з розумною державною політикою вони дозволять створити економічно стабільну державу.

Список використаних джерел:

1. Аванесова Н. Е. Системний підхід до формування стратегії забезпечення економічної безпеки оборонної промисловості України в умовах євроінтеграції / Н. Е. Аванесова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2017. – Вип. 57. – С. 20-27.
2. Беззуб І. Сучасний стан і перспективи української євроінтеграції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1209:suchasnij-stan-i-perspektivi-ukrajinskoji-evrointegratsiji&catid=8&Itemid=350#page.
3. Бондаревська О.М. Економічна безпека регіонів у системі економічної безпеки держави / О.М. Бондаревська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. – С. 54-57.
4. Горбулін В.П. Вхідження ОПК України в європейський оборонно-промисловий простір / В.П. Горбулін, В.С. Шеховцев, А.І. Шевцов // Стратегічні пріоритети. – 2015. – № 4. – С. 5-11.
5. Lysenko M. The Problem of Ensuring the Economic Security of Dairy Industry in Ukraine, *Economics & Sociology*, Vol. 7, No 2, 2014, pp. 160-171.